

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

מדינת ישראל
משרד החינוך

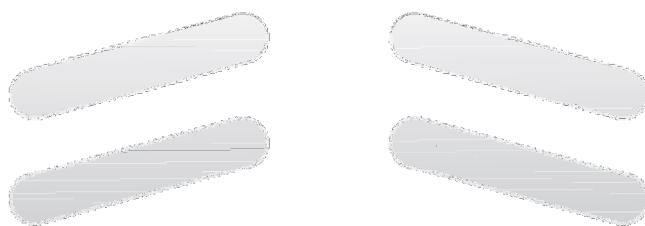

ראמ"ה
הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך

מאגר משימות בתורה שבעל-פה

לכיתות ג, ד, ה

ועדת ההיגוי

הרב ד"ר יהודה זולדן, יו"ר, מפמ"ר להוראת תלמוד ותושבע"פ
 הרב דוד עצמון, מפקח ארצי להוראת תלמוד ותושבע"פ
 הרב אברהם מלכיאל, מומחה תחום הוראת תלמוד ותושבע"פ
 ד"ר אברהם שרייבר, מכללת ליפשיץ, ירושלים
 הרב יהודה פויסט, מדריך תושבע"פ בחמ"ד
 גבי יעל נדלר, רכזת עברית חמ"ד
 גבי אורה קפלון, מדריכת תושבע"פ בחמ"ד

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, ראמ"ה

ד"ר חני שלטון, מנהלת תחום הערכה מעצבת
 ד"ר אורנה שר-אבי, מנהלת גף מאגרי משימות
 ד"ר ליסה אמדור, מנהלת לשעבר של גף מאגרי משימות

פיתוח: המרכז לטכנולוגיה חינוכית, מטח

יו"ר צוות כתיבה: הרב רפאל זיקרי, ר"מ בישיבת ההסדר בקרני שומרון, רב ביי"ס 'אוהל שרה' ראש העין
 חברת צוות כתיבה: גבי ציפורה נווה, מורה לתנ"ך ולתושבע"פ
 פסיכומטריקה וכתיבה: גבי ענת דרוך שמש וגבי גילה בטורי
 ריכוז וכתיבה: גבי ראקל סיטמן
 עריכת לשון: גבי מיכל אילון
 עיצוב, גרפיקה והפקה: גבי רהאדה ערפאת, גבי ראקל סיטמן
 איור: מר איל אילת
 ניהול פיתוח המאגר: גבי תהילה גרינוולד
 ניהול פיתוח מבחנים ארציים: מר עוזי סגיר

תודה מיוחדת למנהלים ולמורים, ששיתפו עמנו פעולה לצורך ניסוי המשימות, ותרמו לנו
 מידיעותיהם ומניסיונם הפדגוגי העשיר. הודות להם התאפשר המהלך של שיפור המשימות.

זכויות יוצרים לסמלונים במדריך למורה:

מחשב-ספר: Black Jack/shutterstock.com

שעון: Kittichai/shutterstock.com

דפי משימה: Gazlast/shutterstock.com

פאזל: naihei/shutterstock.com

לכבוד המורים והמורות

המלמדים והמלמדות

דינים, משנה וגמרא

בכיתות ג-ה

שלום וברכה,

מאגר המשימות בדינים, משנה וגמרא

לכיתות ג-ה

בחוברת זו מובא מאגר משימות בתורה שבעל-פה – דינים, משנה וגמרא לכיתות ג-ה. מאגר המשימות הוא חומר לימודי המתווסף ללמידה הרגילה ולדרכי ההיבחנות הרגילות בכיתה. המטרה היא להציע לתלמידים ולתלמידות הוראה בסגנון אחר ודרכי הערכה אחרות. כמו כן לתת לתלמידים ולתלמידות הזדמנות לבטא את הידע שהם רכשו במהלך הלמידה בכיתה באופן יצירתי ובדרך משל עצמם. העשייה היא אישית וגם קבוצתית. כל אדם מתקשר למה שהוא יצר בעצמו ובכוחותיו, וכך גם תלמידים בגיל בית הספר היסודי.

על הפסוק: 'הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּרְיוֹ' (שיר השירים א, ד) נאמר במדרש:

'כשם שיש לו לקדוש ברוך הוא חדרי חדרים בתורתו, כך יש להן לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו'.

תלמידינו הם רק בתחילת דרכם בלימוד תורה שבכתב ותורה שבעל-פה, ונדרש עמל רב כדי להיקרא תלמיד חכם, אך בגיל הזה מניחים את אבני היסוד לחדר ולחדרי החדרים של כל אחד ואחת. המשימות האלה מאפשרות ללמוד, להעמיק ולהפנים את תוכני התורה שבעל-פה מזוויות אחרות, וכך להתחבר טוב יותר לתכנים הללו ולרכוש עוד כלים ומיומנויות ללמידה אישית ועצמית. אנו מתפללים ומקווים שביצוע המשימות הללו אכן יגשים את המטרות שֶׁלשמן הן נוצרו ונכתבו.

אנו מבקשים להודות מעומק הלב לחברי ועדת ההיגוי, שהשתתפו בה חברים וחברות מראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה) ומצוות ההדרכה והפיקוח של תורה שבעל-פה בחמ"ד, וכמובן לכותבים ולכותבות של המשימות. זו היא קבוצה גדולה של חברים וחברות שעמלו במשך זמן רב בעבודה משותפת, בכתובה וביצירה, במחשבות ובלבטים עד שהגיעו לתוצר המוגמר שלפנינו.

שוב, תודה גדולה!

בברכה רבה והצלחה גדולה,

הרב יהודה זולדן

מפמ"ר להוראת תלמוד ותושבע"פ

מבוא

משימות הביצוע שבמאגר זה מאפשרות למורים להעריך את הישגי התלמידים על סמך תכנית הלימודים בדרך שונה ממבחן סטנדרטי. המשימות האלה הן ברובן משימות פתוחות, מורכבות, מאתגרות ולעתים גם מתמשכות. באמצעותן התלמידים יכולים לפתח תוצרים המעידים על הבנה מעמיקה, על ניתוח תכנים, וכמו כן על פרשנות והתבוננות בנושאים מתכנית הלימודים מנקודות מבט שונות.

המשימות מְזַמְנֵות עבודה בצוות ומעודדות את העמקת ההבנה באמצעות דיון קבוצתי, הערכה עצמית ומהלכים רפלקטיביים שאינם מתאפשרים במבחן שגרתי קצר.

מאגר המשימות בתורה שבעל-פה הוא נדבך נוסף של חומרי למידה המיועדים למורים כדי שיוכלו להעריך את התלמידים בדרך שיש בצדה גם למידה מאתגרת, מקדמת ומעניינת. המשימות מאפשרות לבחון סוגיות אקטואליות מעולמם של התלמידים בנוגע להלכות ולמשניות הנלמדות בכיתה תוך כדי הפנמה בעלת משמעות ברובד המוסרי – מחשבת.

מאגר המשימות בתושב"ע הוא תוצאה של שיתוף פעולה בין הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) ובין מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ במשרד החינוך. צוות כתיבה פיתח את המשימות בסיועה של ועדת היגוי מקצועית בראשותו של הרב יהודה זולדן, המפמ"ר להוראת תלמוד ותושבע"פ.

תכולת המאגר

במאגר המשימות במקצוע תורה שבעל-פה יש שתיים-עשרה משימות הערכה. המשימות עומדות לרשות המורים המלמדים את המקצוע בכיתות ג-ה. המשימות במאגר משקפות את תכנית הלימודים החדשה בכל אחת משכבות הגיל. בטבלה שלפניכם כתובות המשימות.

כיתה ג	סימני הסדר הלכה	מצוות צדקה הלכה	הלכות כשרות הלכה	המשנה ביכורים משנה
כיתה ד	סוכה משנה	אוצרות השבת הלכה	מסכת תענית הלכה	קריאת שמע משנה
כיתה ה	ראש השנה משנה	מסע של ברכות הלכה	בין אדם לחברו הלכה	גמרא גמרא

מבנה המשימות במאגר דומה: כל משימה מורכבת משני חלקים. החלק הראשון הוא 'מדריך למורה' ובו מפורטים העניינים האלה: ידע קודם הנדרש לביצוע המשימה, יעדי המשימה, התנאים לביצוע המשימה, החומרים לביצוע המשימה, התוצר המצופה מהתלמיד, הנחיות להעברת המשימה לתלמידים, המחווון (המחווון הוא אנליטי, ומפורטים בו הקריטריונים להערכה) ונספחים. נוסף על כך יש במדריך למורה הצעות להרחבה של המשימות: פעילויות נוספות שאפשר לעשות עם התלמידים כדי להעמיק ולהעשיר את הידע בנושא של המשימה. החלק השני הוא 'המשימה לתלמידים' ובה הוראות לכל שלב, דפי עזר ונספחים רלוונטיים.

לסיכום, מאגר המשימות הוא עוד נדבך של החומרים המוצעים למורים המלמדים את המקצוע תורה שבעל-פה. מורים שישתמשו במאגר המשימות ביעילות, יוכלו להעריך את תהליך הלמידה של תלמידיהם באופן העולה בקנה אחד עם תהליך ההוראה שלהם, יזמנו לתלמידיהם הערכה שיש בצדה גם למידה מאתגרת, מקדמת ומעניינת, ויעשירו את התפתחותם המקצועית.

היעדים במאגר המשימות מושתתים על תכנית הלימודים, על המיומנויות וההישגים הנדרשים מהתלמידים במקצוע תורה שבעל-פה, בכל אחת משכבות הגיל. היעדים מפורטים בטבלה שלפניכם.

יעדי המשימות לפי ההישגים הנדרשים בתושבע"פ				
כיתה ג				
מסכת ביכורים (משנה)	כשרות (הלכה)	צדקה (הלכה)	סימני הסדר (הלכה)	משימות הישגים נדרשים
			התמצאות בהגדה באמצעות מיקום הסימניות של סימני הסדר בתוך ההגדה	התמצאות במבנה טקסט הלכתי
הבנה של משניות הביכורים; הבנת המהלך של מעמד הבאת הביכורים	הבנה של אופן קיום הלכות כשרות; התאמה בין אריזות המזון לתוויות הכשרות; התאמה בין מאכלים להלכות הכשרות; סיווג מאכלים לתפריטים כשרים והכנת תעודות כשרות לתפריטים	הבנה של אופן הקיום של מצוות צדקה. קישור בין הלכות צדקה לבין סיפורי מקרה	הבנה של הדרך שלפיה מקיימים את מצוות סימני הסדר, לפי ההלכה ולפי המנהגים המשפחתיים	הבנה ופרשנות (ברשימת ההישגים מכונה פרשנות והיסק)
כתיבת רפלקציה אישית על המשימה	כתיבת רפלקציה אישית על המשימה	הצעה לרעיון של פעילות צדקה (גמילות חסדים) בבית הספר בזיקה להלכות צדקה		ערכים ורלוונטיות
הבעה בכתב וארגון מידע על דמות בכרזה: תיאור הדמות, המחשת תפקיד הדמות במעמד הבאת הביכורים בעזרת ציור		הבעה בכתב וארגון מידע: תיאור הרעיון לפעילות צדקה והכנת תוצר להצגתו לפני הכיתה; הבעה בעל-פה: הצגת הרעיון לפעילות צדקה לפני הכיתה	הבעה בכתב: הצגת המידע על סימני הסדר בדף המידע ובסימניות; הבעה בעל-פה: הצגת המידע על סימני הסדר בעל-פה	מיומנויות כלליות

יעדי המשימות לפי הישגים הנדרשים בתושבע"פ				
כיתה ד				
קריאת שמע (הלכה)	תענית (משנה)	סוכה (משנה)	אוצרות השבת (הלכה)	משימות הישגים נדרשים
איתור טעויות בקריאה ובהגייה של פרשיות שמע כדי שהקריאה תהיה נכונה ומדויקת; הגייה מדויקת של קריאת שמע ישראל				אוצר מילים, קריאה והיגוי
	התמצאות במשנה, במסכת תענית, פרק ג' משנה ח'	ארגון משנה, מסכת סוכה לפי כללי כאמד"ט	התמצאות בקצו"ע ¹	מבנה
הבנה של אופן הקריאה של 'קריאת שמע' לפי ההלכה, בדגש על הדיוק בקריאה	הבנת הסיפור ורצף האירועים במשנה; הבנת הנסיבות שבהן רשאי כל אדם לנסות לשנות את המציאות באמצעות תפילה	ניסוח בעיות ופתרונות בסוגיות הנוגעות לבניית סוכה והישיבה בה	הבחנה בין מצוות השבת ובין מנהגי השבת	הבנה ופרשנות (ברשימת הישגים מכונה פרשנות והיסק)
	כתיבת סיפור מקרה המדגים את הרעיון של תפילה בציבור	כתיבת רפלקציה אישית על המשימה	קישור מושגים והלכות שבת לקיום השבת על ידי התלמיד ומשפחתו	ערכים ורלוונטיות
	הבעה בכתב: כתיבת סיפור על מקרה של תפילה בציבור; הבעה בעל-פה: דיון בנושא 'כוחה ומקומה של התפילה בשינוי המציאות'	הבעה בכתב: ניסוח בעיות ופתרונות מסוגים שונים	הבעה בכתב: ארגון המידע בדף המוצג; הבעה בעל-פה: הצגת המידע מדף המידע בזמן תערוכה	מיומנויות כלליות

¹ קיצור שולחן ערוך מקור חיים של הרב חיים דוד הלוי או של הרב שלמה גאנצפריד

יעדי המשימות לפי הישגים הנדרשים בתושבע"פ

כיתה ה'

משימות הישגים נדרשים	ברכות (הלכה)	ראש השנה (משנה)	גמרא	בין אדם לחברו (הלכה)
יסודות התורה שבעל-פה			הבחנה בין חכמי המשנה ובין חכמי הגמרא	
מושגי תוכן			הבנה ופירוש מושגים	
אוצר מילים, קריאה והיגוי			הבנה ופירוש של מילים; שימוש במילון ארמי-עברי	
מבנה	התמצאות בטקסט הלכתי: פרקים העוסקים בהלכות ברכות מתוך קצשו"ע	התמצאות בטקסט הלכתי: במשנה במסכת לראש השנה, במחזור התפילה של ראש השנה ובתנ"ך	הבנה של מבנה דף גמרא; התמצאות בגמרא במסכת ברכות	התמצאות במבנה של טקסט הלכתי: פרקים העוסקים בהלכות בין אדם לחברו בקצשו"ע
הבנה ופרשנות (ברשימת ההישגים מכונה פרשנות והיסק)	כתיבת שאלות ותשובות לפי הלכות ברכות מתוך קצשו"ע	גילוי המבנה של תפילת מוסף לראש השנה באמצעות הבנת החוקיות שבה והבנת הקשרים שבין המשנה ובין מחזור התפילה; ניתוח מחלוקות במשנה לראש השנה; הבנת המשמעות המשותפת של הפסוקים בתפילת מוסף לראש השנה		
ערכים ורלוונטיות	עבודת צוות – בדיקה משותפת של השאלות והתשובות	כתיבת סיכום רפלקטיבי על המשימה ועל תרומתה לחויית תפילת ראש השנה של התלמיד	כתיבת סיכום רפלקטיבי על המשימה	כתיבת סיפור מקרה הקשור לאחת ההלכות שבין אדם לחברו; כתיבת כללי התנהגות לאמנה חברתית לכיתה לפי ההלכות שבין אדם לחברו; עבודת צוות – צירוף הכללים שנכתבו לכדי אמנה חברתית, בעבודה צוות תוך כדי שיתוף פעולה בין התלמידים
מיומנות כללית	הבעה בכתב: שאלת שאלות וניסוח תשובות; ארגון מידע בכרטיסי משחק	הבעה בכתב: ארגון המידע בטבלה	הבעה בכתב: ארגון המידע במחברת	הבעה בכתב: ניסוח סיפור המקרה